

Worminfecties, ontwormen en aanbevelingen voor pluimveehouders

Monique Bestman

9 maart 2020

U
L
I
N
S
T
I
T
U
T
B
O
K

EU-regelgeving mbt wachttijd voor ontwormen gaat veranderen

Uitloopgebruik: risico of deel van de oplossing bij worminfecties?

- Meer wormeitjes in mest van uitloopkippen (of loslopend?)
- Eerder buiten en hoger % buiten -> minder wormeitjes in mest

Relatie tussen uitloopgebruik en wormbesmettingen

Vragen & alvast antwoorden

1. Relatie tussen uitloopgebruik en wormeitjes in uitloopgrond en mest? - **NEE**
2. Relatie tussen begroeiing/beheer van uitloop en worminfectie? - **NIET KUNNEN AANTONEN**
3. Verschil in worminfectie tussen buiten- en binnenkippen? - **BUITEN MEER DAN BINNEN**
4. Relatie tussen worminfectie en uitval, productie en diergezondheid? - **3X NEE**
5. Verschil tussen wel en niet medicinaal ontwormen? - **NIET OP KOPPELNIVEAU**
6. Relatie tussen kippenras en worminfectie? - **NIET KUNNEN AANTONEN**
7. Oplossingsrichtingen - **NOG EVEN GEDULD ☺**

38 koppels kippen in Zweden, Nederland en Italië

Biologische bedrijven > 10 jaar of ouder

Monstername als hennen > 45 weken zijn en > 3 maanden buiten lopen

Monstername zo lang mogelijk na ontwormen

6 Grondmonsters op 5, 20 en 50 meter van de stal

70 mesthoopjes buiten op > 50 meter van de stal

70 mesthoopjes binnen

Kenmerken onderzochte koppels

Kenmerk	Allemaal	Zweden	Nederland	Italië
Aantal koppels	38	10	20	8
Ras		1 bruin 9 wit	17 bruin 3 wit	5 bruin 1 wit; 2 mix
Hennen/bedrijf	12,233	19,435 ^a	11,496 ^a	5,075 ^b
Hennen/koppel	3,515	6,186 ^a	2,771 ^b	2,038 ^b
Aantal jaar uitloop in gebruik	16	18	15	15
Leeftijd hennen (weken)	62	66	62	55
% Hennen max buiten	50	31 ^a	48 ^a	78 ^b
Rapportcijfer gezondheid 60 wkn	8.1	8.0	7.9	9.0
Leg% 60 wkn	87	88 ^a	89 ^a	79 ^b
Uitval% t/m 60 wkn	4.5	4.3	4.5	4.6
Aantal x ontwormd t/m 60 wkn	2.5	0 ^a	4.8 ^b	0 ^a
Dagen sinds laatste wormenkuur	41	Nvt	41	Nvt

Relatie uitloopgebruik en wormeitjes in uitloopgrond

Kenmerk	Allemaal	Zweden	Nederland	Italië
Aantal grondmonsters	228	60	120	48
% monsters met spoelworm	32	85 ^a	12 ^b	17 ^b
Spoelwormeitjes/gram	11	7	12	14
% monsters met haarworm	18	3 ^a	0 ^a	79 ^b
Haarwormeitjes/gram	24	0 ^a	0 ^a	113 ^b

NL:

- Geen relatie tussen % kippen buiten en wormeitjes in de grond
- Geen relatie tussen leeftijd uitloop en wormeitjes in de grond
- Vanwege te weinig wormeitjes niet mogelijk relatie te leggen met begroeiing/beheer

Uitloop lijkt nauwelijks infectiebron

Relatie uitloopgebruik en wormeitjes in mest

	Allemaal	Zweden	Nederland	Italië
Aantal mestmonsters	502	132	280	90
% monsters met spoelworm	69	81	68	58
Spoelwormeitjes/gram	318	463	324	124
% monsters met haarworm	17	1 ^a	21 ^b	28 ^b
Haarwormeitjes/gram	21	0	33	16

NL:

- Geen relatie tussen % kippen buiten en wormeitjes in (buiten)mest
- Geen relatie tussen leeftijd uitloop en wormeitjes in (buiten)mest

Uitloop lijkt nauwelijks infectiebron

Is er verschil in worminfectie tussen buiten- en binnenkippen?

Buiten lopen de mooiste kippen, dus wat is het probleem?

	Mest buiten	Mest binnen
Aantal monsters	140	140
% monsters met spoelworm	73 ^a	62 ^b
Spoelwormeitjes/gram	405 ^a	243 ^b
% monsters met haarworm	24	19
Haarwormeitjes/gram	39	26

NL: Buitenmest vaker/erger besmet met spoelwormeitjes dan binnenmest

Relatie tussen worminfectie en uitval, productie en diergezondheid

	Uitval% 60 wk	Leg% 60 wk	Rapportcijfer gezondheid
% monsters met spoelworm	0,4	0,2	-0,1
Spoelwormeitjes/gram	0,2	0,4	-0,2
% monsters met haarworm	0,1	-0,1	0,2
Haarwormeitjes/gram	0,2	-0,2	0,2

Geen van de verbanden is significant

Geen relatie tussen worminfectie en uitval, productie en diergezondheid

Is er verschil tussen wel/niet medicinaal ontwormen?

		Wel ontwormd	Niet ontwormd
	Aantal koppels	19 koppels NL	10 x Zweden, 8x Italië, 1x NL
Grond	monsters met spoelwormeitjes	12 ^a % 12 eitjes/gram	52 ^b % 9 eitjes/gram
	monsters met haarwormeitjes	0 ^a % 0 ^a eitjes/gram	35 ^b % 47 ^b eitjes/gram
Mest	Monsters met spoelwormeitjes	67 % 255 eitjes/gram	71 % 250 eitjes/gram
	Monsters met haarwormeitjes	20 % 32 eitjes/gram	14 % 9 eitjes/gram

Ontwormen: minder wormeitjes in grond, evenveel spoelwormeitjes in mest en meer haarwormeitjes in mest

Relatie tussen ontwormen en worminfectie uitval, productie en diergezondheid?

Geen relatie tussen aantal x ontwormd (of tijd tussen kuren) en

- Worminfectie
- Uitval% 60 wk
- Leg% 60 wk
- Rapportcijfer diergezondheid

Op koppelniveau geen relaties,
op dierniveau misschien wel

Relatie tussen kippenras en worminfectie?

Ras	Zweden	Nederland	Italië	Totaal
Bruin	1	17	5	23
Wit	9	3	1	13
Anders/gemengd	0	0	2	2
Totaal	10	20	8	38

Spoelworm: geen verschil tussen bruin en wit

Haarworm: bruin vaker/erger worminfectie dan wit (mogelijk land-effect)

Relatie met ras moeilijk vast te stellen

Vragen & antwoorden

1. Relatie tussen uitloopgebruik en wormeitjes in uitloopgrond en mest? - **NEE**
2. Relatie tussen begroeiing/beheer van uitloop en worminfectie? - **NIET KUNNEN AANTONEN**
3. Verschil in worminfectie tussen buiten- en binnenkippen? - **BUITEN MEER DAN BINNEN**
4. Relatie tussen worminfectie en uitval, productie en diergezondheid? - **3X NEE**
5. Verschil tussen wel en niet medicinaal ontwormen? - **NIET OP KOPPELNIVEAU**
6. Relatie tussen kippenras en worminfectie? - **NIET KUNNEN AANTONEN**
7. Oplossingsrichtingen

Mogelijke oplossingsrichtingen – niet bewezen

Uitloopgrond mogelijk minder besmettelijk dan strooisel binnen

- > Strooisel vervangen tijdens ronde
- > stal goed schoon maken tussen rondes
- > uitloopgebruik stimuleren

Monitoring en pas behandelen bij overschrijden drempelwaarde

- Elke 2 weken mestmonster
- Ontwormen bij >200 spoelwormeitjes/gram
- In Zweeds onderzoek 3x ontwormd ipv 1x; maar 3x is minder dan NL 5x

Effectiviteit kruidenmiddelen niet bewezen

Dank voor uw aandacht

